

KOKEMUKSIA JA HAVAINTOJA OMAISHOIDOSTA

LAHTI 19.3.19 SIRKKA-LIISA KIVELÄ

Emeritaprofessori, TY

Dosentti, HY

OMIA KOKEMUKSIANI

Julkisten palveluiden tukiverkosto on puutteellinen

- kotihoito ei pysty auttamaan riittävästi – oma leikkaukseni
- ei mahdollisuuksia saada fysioterapeuttia opastamaan hoidettavan kuntoutumisen edistämiseen – mieheni kävelyn muuttuminen laahustavaksi
- omaa hoitajaa tai lääkäriä ei ole – mieheni vatsakipu
- päivystysaikana joutuu turvautumaan tavanomaisiin päivystyspalveluihin – mieheni selkäkipu ja vatsakipu
- lääkärin kotikäyntimahdollisuutta ei ole – mieheni vatsakipu
- omaishoitajan äkillisen sairastumisen ajan tuki puutteellinen – oma TIA-kohtaus

OMIA KOKEMUKSIANI

Julkisten palveluiden tukiverkosto on puutteellinen

- omaishoitajan lakisääteisiä vapaapäiviä ei anneta täysimääräisinä, jos kotiin haluaa avustajan
- lakisääteisten vapaapäivien järjestäminen hoidettavan palvelukeskus- tai palveluasumisyksikköhoidon kautta ei edistä hoidettavan kunnon säilymistä
  - vieras ympäristö, virikkeetön toiminta
- empaattisuuden puutetta
- omaishoitajan lakisääteinen ohjaus ja neuvonta puutteellista – jokin paperi tullut
- omaishoitajien terveystarkastus puutteellinen – netin kautta

TASA-ARVON PUUTE

Lääkitysturvallisuus iäkkäiden omaishoidossa – Alustavia tuloksia

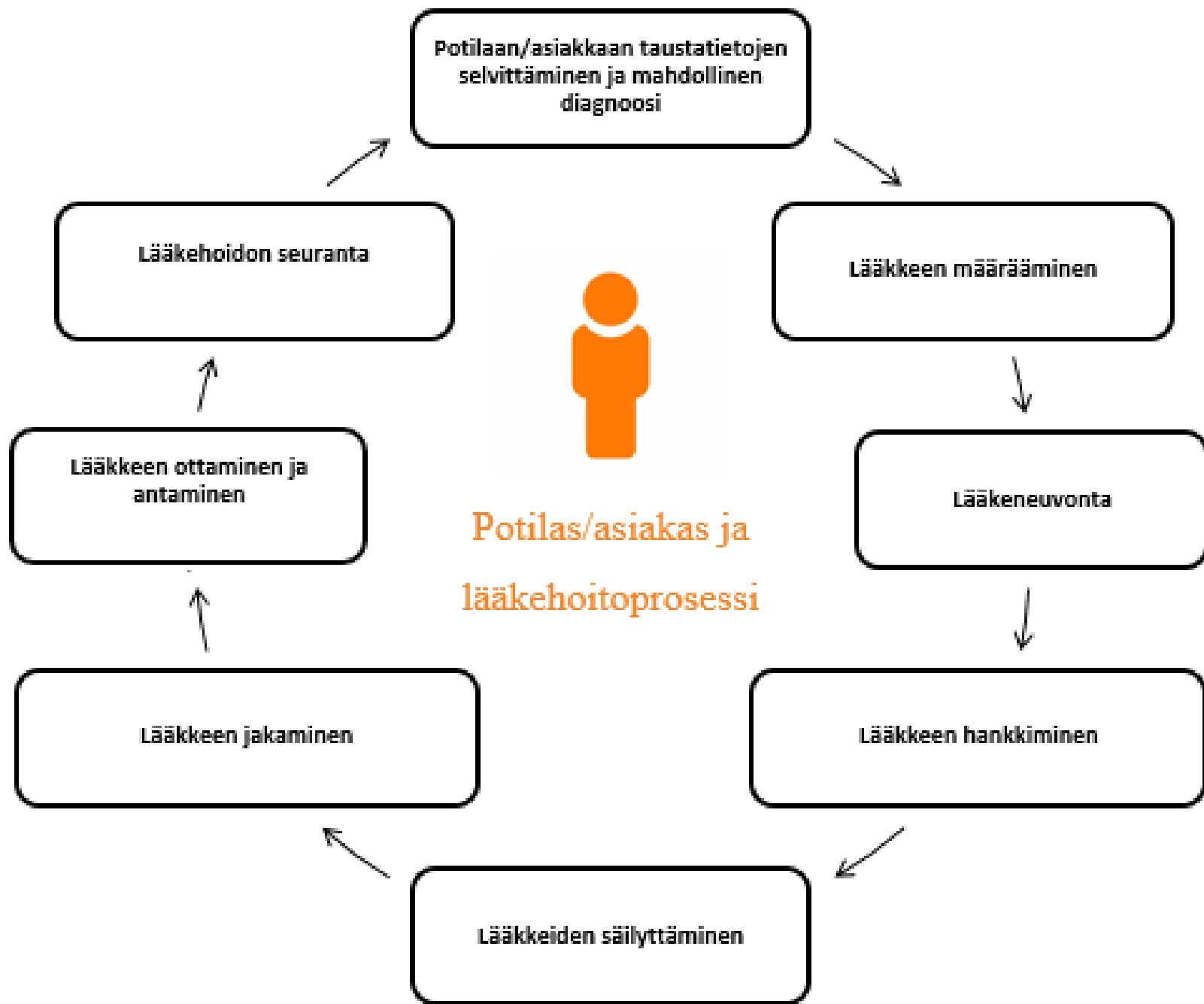
Elisa Luoma, proviisoriopiskelija

Eveliina Karasti, proviisoriopiskelija

Annika Kiiski, proviisori, väitöskirjatutkija

Sirkka-Liisa Kivelä, emeritaprofessori, geriatrisen lääkehoidon dosentti

Marja Airaksinen, professori

Siirtyminen erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon

Omalääkärin puute

Vaihtuva henkilökunta

Siirtyminen erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon

Ei vakiintuneita hoitokäytäntöjä

Kiire

- Ei vuosittaista kontrollia
- Reseptin uusiminen
  - Uusittu väärä vahvuus
- Väärä lääkitysmuutos
  - Lääke lopetettu
- Laboratorioseurantaa ei toteutettu

Yhteisen kielen puute

Lyhyt vastaanottoaika

- Viivästynyt
- Virheellinen

- Virheellinen
  - Valinta
  - Annos
  - Muoto
  - Vahvuus
- Alilääkitseminen
- Epäselvöohjeistus

Harvinaissairaus

Lääkäriajan saaminen hankalaa

Epäsäännöllinen vuorokausirytm

Hoidettava kieltäytyy ottamasta

- Lääkehoitoa purettu itsenäisesti
  - Väärä annos
- Lääkettä ei annettu/otettu
- Lääkettä ei käytetty säännöllisesti
- Lääke annettu väärään aikaan
- Lääkettä käytetty liian pitkään
  - Annettu väärälle potilaalle
  - Tabletteja piilotettu ruokaan

Ei muistettu, että lääke on jo otettu

Sovittaminen päivärytmiin hankalaa

Lääkkeen ottoa ei valvota

Mielikuva lääkkeestä

- Lääke puuttunut annosjakelusta
- Jaettu dosettijakeluun sopimaton lääke
- Kotihoito ei ole jakanut lääkettä

Vaivaa ei otettu tosissaan

Potilaan/asiakkaan taustatietojen selvittäminen ja mahdollinen diagnoosi

Lääkehoidon seuranta

Lääkkeen määrääminen

Lääkkeen ottaminen ja antaminen

Lääkenuvonta

Lääkkeen jakaminen

Lääkkeen hankkiminen

Lääkkeiden säilyttäminen

- Ei säilytetty lukkojen takana
- Säilytetty liian kylmässä

Yhteisen kielen puute

Ruuhka

Vastuu kysymisestä jätetty potilaalle

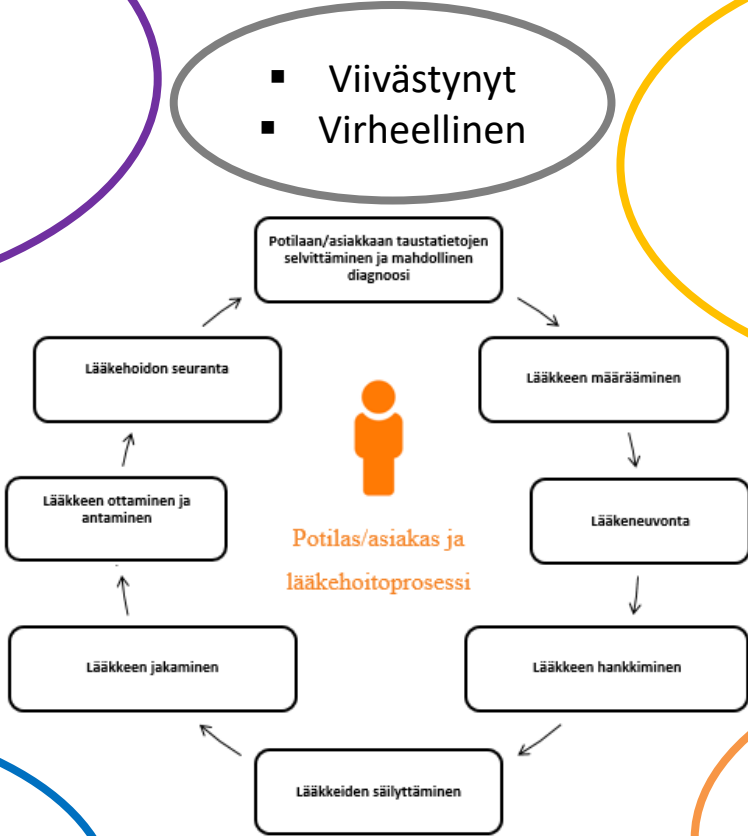
- Riittävyys
- Oikeellisuus

Kokonaisuus ei kenenkään vastuulla

- Annosjakelupussit jääneet saamatta
- Poikkeamat reseptinkäsittelyssä
  - Puutteellinen taustatietojen selvittäminen
- Lääkettä ei toimitettu
- Lääkettä ei otettu takaisin apteekkiin
- Neulat loppuneet kotoa
- Ei lääkehoidon taloudellisuuden suunnittelua

Siirtyminen hoitopaikasta toiseen

Ei koeta tarvitsevan, koska "ei käy pieniä lapsia"

MUUTAMIA TULOKSIA

- Reseptin uusiminen
  - Uusittu väärä vahvuus
- Väärä lääkitysmuutos
  - Lääke lopetettu
- Laboratorioseurainta ei toteutettu
- Lääke puuttunut annosjakelusta
- Jaettu dosettijakeluun sopimaton lääke
- Annosjakelupussit jääneet saamatta
- Kotihoito ei ole jakanut lääkettä
- Kotihoito jakanut Marevan- lääkkeen kaksinkertaisena annoksena
- Ei vuosittaista kontrollia

MUUTAMIA TULOKSIA

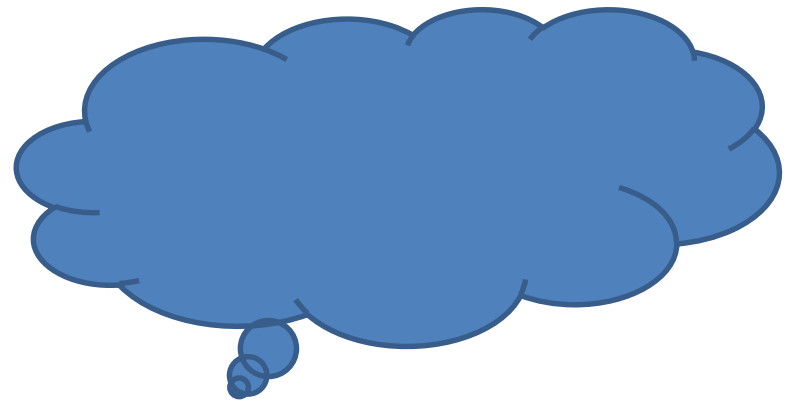
- Lääkärin ajan saaminen vaikeaa, ei omaa lääkäriä
- Vaihtuva henkilökunta
- Kiire, lyhyt vastaanottoaika
- Kokonaisuus ei kenenkään vastuulla
- Yhteisen kielen puute
- Vaivoja ei oteta tosissaan

MUUTAMIA TULOKSIA

- Lääkehoitoa purettu itsenäisesti
  - Lääkettä ei annettu/otettu
  - Lääkettä ei käytetty säännöllisesti
    - Lääke annettu väärään aikaan
    - Lääkettä käytetty liian pitkään
  - Hoidettava kieltäytynyt ottamasta lääkettä
    - Tabletteja piilotettu ruokaan
  - Hoidettava ei pysty nielemään tabletteja – mitä tehdä?
    - Lääkettä säilytetty liian kylmässä
    - Ohjeiden puute tai ristiriitaisuus

Vuorovaikutus/kirjaaminen

- Ei tietoa miksi lääke lopetettu tai aloitettu
- B-lausunnon saaminen viivästynyt
- Kotisairaanhoidosta ei ilmoitusta omaishoitajalle poikkeama-tilanteesta
- Ristiriitainen ohjeistus

Vaihe	Toimiva käytäntö
Diagnoosi	Oma lääkelista mukana lääkärissä
Lääkkeen määrääminen	Oma lääkelista mukana lääkärissä
Lääkeneuvonta	Kysymykset kirjattu muistiin lääkärikäyntiä varten
Lääkkeen hankkiminen	Vakioapteekki Lääkkeiden hakemisen/voimassaolon kirjaaminen Lääkkeen tilaaminen valmiiksi apteekkiin
Lääkkeen säilyttäminen	Lukollinen lääkekaappi Hoidettavan ja hoitajan lääkkeet eri paikassa
Lääkkeen jakaminen	Dosetti Tabletit valokuvattu Vertaaminen toisen päivän dosettiin Laskeminen Eri väriset dosetit Apuvälineet Lääkelista apuna (vaikka muistaa ulkoa)
Lääkkeen antaminen ja ottaminen	Lääkelasi Ottoajankohdan ja tavan kirjaaminen lasin päälle Annetuista lääkkeistä pidetään kirjaa Hoidettava laskee lääkkeet Ottotavat kirjattu ylös Antaessa kerrotaan, miten lääke otetaan
Lääkehoidon seuranta	Oma lääkelista mukana Kotilääkäri

TULEVAISUUS – YHÄ ENEMMÄN VANHOJA

- Omaishoito saatava inhimilliseksi ja haluttavaksi
- Mainitsemani epäkohdat korjattava
- Kehitetyt toiminnot käytäntöön koko maassa
- Kuntouttava kotihoito
- Kiertävä perhehoito
- Lääkitysturvallisuus
- Todellinen yhteistyö
- Lisää kehittämishankkeita

VAADITTAAN OMAISHOIDON PARANTAMISTA!!!
VAIKUTETAAN UUDEN HALLITUKSEN
HALLITUSOHJELMAAN!!!

KIITOKSENI JA

HYVÄÄ KEVÄÄN ODOTUSTA!

SIRKKA-LIISA